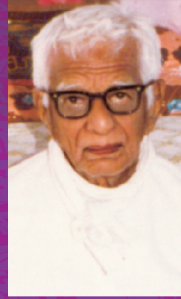

॥ हरिःॐ ॥

कृपायाचना शतकम्

(संस्कृत - गुजराती)

रचयिता : श्री हेमंतकुमार नीलकंठ
समश्लोकी भाषांतर : कुरंगीबडेन देसाई

॥ हरिःॐ ॥

कृपायाचना शतकम्

(संस्कृत-गुजराती)

: रचयिता :

स्व. श्री डेमंतकुमार नीलकंठ

: समश्लोकी भाषांतर :

कुरंगीबडेन देसाई

हरिःॐ आश्रम प्रकाशन, सुरत

- ❑ પ્રકાશક : ટ્રસ્ટીમંડળ,
હરિ:ઐ આશ્રમ, સ્થાપના વર્ષ ૧૯૫૬
કુરુક્ષેત્ર મહાદેવના મંદિરની બાજુમાં,
જહાંગીરપુરા, રાંદેર, સુરત-૩૯૫ ૦૦૫.
ફોન : (૦૨૬૧) ૨૭૬૫૫૬૪
- © હરિ:ઐ આશ્રમ, સુરત - નડિયાદ.
- ❑ આવૃત્તિ વર્ષ પ્રત
પ્રથમ ૧૯૯૬ ૧૦૦૦
બીજી ૨૦૦૯ ૧૦૦૦
- ❑ પૃષ્ઠ : ૬૪
- ❑ પડતર કિંમત : રૂ. ૧૦/-
- ❑ વેચાણ કિંમત : રૂ. ૫/-
- ❑ પ્રાપ્તિસ્થાન : હરિ:ઐ આશ્રમ, સુરત-૩૯૫ ૦૦૫
હરિ:ઐ આશ્રમ, નડિયાદ-૩૯૭ ૦૦૧
- ❑ મુદ્રણશુદ્ધિ : જયંતીભાઈ જાની, ફોન : (૦૭૯) ૨૬૬૧૨૭૨૮
- ❑ ડિઝાઇનર : મયૂર જાની
બી/૮, રીપલ એપાર્ટમેન્ટ, નારાયણનગર,
પાલડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૭. મો. : ૯૪૨૮૪૦૪૪૪૩
- ❑ ટાઇપસેટિંગ : અર્થ કોમ્પ્યુટર,
૨૦૩, મૌર્ય કોમ્પ્લેક્સ, સી. યુ. શાહ કોલેજ સામે,
ઈન્કમટેક્સ, અમદાવાદ-૧૪, ફોન : (૦૭૯) ૨૭૫૪૩૬૯૯
- ❑ મુદ્રક : સાહિત્ય મુદ્રણાલય પ્રા. લિ.
સિટી મિલ કંપાઉંડ, કાંકરિયા રોડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૨
ફોન : (૦૭૯) ૨૫૪૬૯૧૦૧

॥ हरिःॐ ॥

समर्पणांजलि

(भीष्म आवृत्ति)

पूज्य श्रीमोटा साथे प्रारंभથી संकળायेल
श्री हेमंतकुमार नीलकंठ द्वारा श्रीसद्गुरुनी कृपासहाय
याचता संस्कृत भाषामां जे श्लोको रयाया हता, ते
'कृपायाचना शतकम्' स्वजनोने सरण गुजराती भाषामां-
भावानुवाद तरीके उपलब्ध करावनार तेम ज
बाल्यावस्थामां मातृप्रेमनी अने विद्यार्थी अवस्थामां
अेक समर्थ वाली तरीके जेओ श्री यूनीलाल भगत उई
पूज्य श्रीमोटानुं नजदीकपणुं मेणवी शक्यां हतां
अेवां अने
काशीमां पूज्य श्रीमोटाने जे निर्गुण साक्षात्कार थयानी
घटना बनी, ते समये तेमनी शुश्रूषा करी शकनार
अेवां

सद्गत कुरंगीबडेन सतीशभाई देसाईने

'कृपायाचना शतकम्'नी आ भीष्म आवृत्ति समर्पित
करतां कृतार्थ थयानी भावना अमो अनुभववीअे छीअे.

पूज्य श्रीमोटानो ११२मो जन्मदिन
भादरवा वद योथ, संवत २०६५
ता. ४-८-२००८

ट्रस्टीमंडण,
हरिःॐ आश्रम,
सुरत

॥ हरिःॐ ॥

ભૂમિકા

સ્કૂલકોલેજમાં સંસ્કૃત શીખ્યા પછી, વર્ષો સુધી એ ભાષાનો સક્રિય સંપર્ક કંઈક ઓછો હોય એવા સજ્જન લગભગ અણીશુદ્ધ સંસ્કૃતમાં ૧૦૦થી વધારે મૌલિક શ્લોકોની રચના કરે, તો તે સજ્જન સરસ્વતીના લાડીલા તો ખરાજને ?

વાગ્દેવીના અનુગ્રહથી મુ.શ્રી હેમંતભાઈ નીલકંઠે રચેલા આવા શ્લોકોની આ પુસ્તિકા છે.

તેમની સાથે વિચારની સમાનતા ધરાવનાર સ્નેહીજનોને ઉપયોગી થાય, તે ખ્યાલથી આ શ્લોકો છપાવવાનો વિચાર તેમની એક કુટુંબી, મનોજ્ઞા દેસાઈને આવ્યો. માત્ર સંસ્કૃત શ્લોકો છપાય તો તેનો લાભ ઓછા લોકોને મળે. તેથી, તેને અનુવાદનો વિચાર પણ સૂઝ્યો. તેની સૂચના મુજબ લગભગ ૨૦૦ શ્લોકોમાંથી મને અનુકૂળ લાગ્યા તેવા ૧૦૦ શ્લોકો પસંદ કરીને મેં તે શ્લોકોનો સમશ્લોકી અનુવાદ કર્યો છે.

ભાષાદષ્ટિએ અનુવાદમાં બને તેટલી ચોકસાઈ રાખવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, પણ શબ્દશઃ અનુવાદ નથી કર્યો, ભાવાનુવાદ કર્યો છે. આધ્યાત્મિક બાબતોમાં મારી ચાંચ બહુ ડૂબતી ન હોવાથી, ક્યાંક અર્થછાયા સમજવામાં મારી ભૂલ થઈ હોય તેમ બને.

આ પુસ્તિકા મુ. શ્રી હેમંતભાઈના હાથમાં આપવાની ઈચ્છા હતી, પણ વિધિને એ મંજૂર ન હતું. તા. ૮મી નવેમ્બર, ૧૯૯૫ને દિવસે મુ. શ્રી હેમંતભાઈ આપણી વચ્ચેથી ચાલ્યા ગયા. તેથી, આ પુસ્તિકા તેમના સ્મૃતિ તર્પણરૂપે ગણવી રહી.

મુ. શ્રી હેમંતભાઈના સ્નેહી શ્રી રજનીભાઈએ આંગળી ચીંધી, તેને પરિણામે શ્રી યશવંતભાઈ પટેલે પ્રકાશનનું કાર્ય હાથ પર લીધું,

શ્રી ઈંદ્રવદન શેરદલાલ અને ડૉ. રમેશભાઈ ભટ્ટે ભાવભર્યો સહકાર આપ્યો છે, તથા મયૂરભાઈ જાનીએ આ પુસ્તિકાની આવરણ ડિઝાઈન તૈયાર કરી આપી, તે માટે આ પાંચેય સ્વજનોની ઋણી છું.

ડૉ. લક્ષ્મણભાઈ જોશીએ તકલીફ લઈને સંસ્કૃતમાં રહી ગયેલી કેટલીક ભૂલો સુધારી આપી છે, તથા આ રચના વિશે પ્રતિભાવ લખી આપ્યો, તે બદલ તેમની અત્યંત આભારી છું.

શ્રી જયંતીભાઈ જાનીએ આ પુસ્તિકાના પ્રકાશન માટેનું પ્રૂફ વાંચન ખૂબ ભાવ અને નિષ્ઠાપૂર્વક, ખંત તેમ જ કાળજીથી કરી આપ્યું છે, તે બદલ તેમની ઋણી છું.

૪૦૧, 'રામભવન',
છટ્ટો રસ્તો, ગુરુગંગેશ્વર માર્ગ,
ખાર (વેસ્ટ), મુંબઈ-૪૦૦૦૫૨
ફોન : (૦૨૨) ૨૬૦૪૮૮૬૩
તા. ૧-૫-૧૯૯૬

કુરંગી દેસાઈ

॥ हरिःॐ ॥

श्री हेमंतकुमार नीलकंठना

जुवननी रुपरेखा

श्री हेमंतकुमार नीलकंठनो जन्म ई.स. १८८८ना डिसेम्बरनी छडी तारीजे थयो હતો. એમના દાદા મહીપતરામ રૂપરામ ઈંગ્લેંડ જનાર પહેલા ગુજરાતી હતા, સુધારક હતા અને ગુજરાતમાં પ્રાર્થના સમાજના આઘ સ્થાપકોમાંના એક હતા.

મહીપતરામના બીજા નંબરના પુત્ર શ્રી ગુણાભાઈ (શ્રી હેમંતભાઈના પિતા) પણ પ્રાર્થના સમાજવાદી હતા. એટલે શ્રી હેમંતભાઈનાં શરૂઆતનાં વર્ષોમાં એમના ધાર્મિક વિચારોમાં પ્રાર્થના સમાજની ઊંડી અસર હતી, પણ શ્રી હેમંતભાઈ ગાંધીવાદના રંગથી રંગાયા પછી એમને પ્રાર્થના સમાજ લૂખો લાગવા માંડ્યો અને પૂજ્ય શ્રીમોટાના સમાગમમાં આવ્યા પછી તો એમના ધાર્મિક વિચારોમાં ઘણો ફેર પડી ગયો.

શરૂઆતમાં તો શ્રી હેમંતભાઈ ગાંધીવાદીઓની મશ્કરી કરતા. ‘ગાંધીટોપી પહેરનારાઓએ એમનાં જ્ઞાનચક્ષુ પર પાટા બાંધી દીધા છે’ એમ તેઓ કહેતા, પણ આ માનસ બહુ થોડો વખત ટક્યું અને જ્યારે ૧૯૨૦માં ગાંધીજીએ અસહકારની હાકલ કરી ત્યારે શ્રી હેમંતભાઈએ તેમાં ઝંપલાવવાનો નિર્ણય કર્યો.

શ્રી હેમંતભાઈ બહુ નાની વયના હતા, ત્યારે એમનાં માતાનું અવસાન થયું હતું. તેથી, મારાં માતુશ્રી, એટલે કે એમનાં મોટાં બહેન, સુવર્ણબહેન એમનાં માતા સમાન બની ગયાં. મારા પિતાશ્રી પ્રતાપરાય ન્યાયાધીશ હતા અને એમની બદલી જુદે જુદે સ્થળે થતી, ત્યાં બધે શ્રી હેમંતભાઈ આવતા અને અમારી સાથે લાંબું

રહેતા. તેથી, એમના નિકટના સમાગમમાં મારે નાનપણથી આવવાનું થયું. એમણે મારામાં આદર્શવાદનાં બીજ રોપ્યાં અને મેં પણ પાછળથી સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામમાં ભાગ લીધો હતો.

શ્રી હેમંતભાઈ એમના કુટુંબમાં સૌથી નાના, પણ ભણવામાં સૌથી વધારે તેજસ્વી હતા. ૧૯૧૬ની મેટ્રિકની પરીક્ષામાં ૫૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓમાં એમનો નંબર ૨૭મો હતો. એમના પિતાને તેમ જ બીજા બધાંને એમની કારકિર્દી ઉજ્જવળ થશે એવી આશા હતી.

૧૯૨૦માં શ્રી હેમંતભાઈનું બી.એ.નું છેલ્લું વર્ષ હતું. પરીક્ષાને માત્ર બે મહિનાની વાર હતી અને ગાંધીજીની હાકલ પડી. ‘નિશાળ છોડો ! કોલેજ છોડો ! વકીલાત છોડો ! વિધાનસભા છોડો ! અસહકારનું પ્રયંત મોજું આવ્યું. શ્રી હેમંતભાઈના પિતા શ્રી ગુણાભાઈ તો રાષ્ટ્રવાદી હતા, પણ શ્રી હેમંતભાઈ કારકિર્દીને આમ લાત મારે એ એમને પસંદ ન હતું. બંને વચ્ચે ઘર્ષણ થયું, પણ શ્રી હેમંતભાઈએ અંતઃકરણના અવાજને માન આપીને અસહકાર કર્યો અને કોલેજ છોડી. પિતાએ પોતાનો વિરોધ પાછો ખેંચી લીધો. શ્રી હેમંતભાઈ ગૂજરાત વિદ્યાપીઠમાં જોડાયા અને એમણે ‘સ્નાતક’ની ડિગ્રી મેળવી.

ડિગ્રી તો મળી પણ જીવનનિર્વાહનું શું ? કોલેજ છોડતી વખતે જ એમણે નિશ્ચય કરી લીધો હતો કે માતૃભૂમિની સેવા કરવા માટે આજીવન બ્રહ્મચારી રહેવું, પણ પોતાને એકલાને માટે પણ કંઈ કમાવું તો જોઈએને ? એટલે એમણે વણકરો રોકીને હાથશાળ શરૂ કરી. કાપડ તો સરસ તૈયાર થયું, પણ તે વેચવું કેવી રીતે ? ધંધાદારી વેચાણકળામાં શ્રી હેમંતભાઈને રસ ન હતો. એટલે આ આખો પ્રયોગ નિષ્ફળ ગયો અને એમણે હાથશાળ વેચી દીધી.

પૂજ્ય શ્રીમોટા હરિજનસેવાનું કાર્ય કરતા હતા. તેમની સાથે શ્રી

હેમંતભાઈ બોદાલમાં હરિજન આશ્રમના નિયામક થયા હતા. તે વખતે આશ્રમમાં એમનો ખાધાખરચ મહિને રૂપિયા પાંચ આવતો હતો.

૧૯૩૦માં દાંડીકૂચ પછી મીઠાનો સત્યાગ્રહ શરૂ થયો, તેમાં શ્રી હેમંતભાઈ જોડાયા અને એમને છ માસની સજા થઈ. શરૂઆતમાં ઘણાં કષ્ટ વેઠ્યાં પછીથી દાકતરે શ્રી હેમંતભાઈને દૂધ આપવા માટે ખાસ વ્યવસ્થા કરી.

જેલમાંથી છૂટ્યા પછી શ્રી હેમંતભાઈ બહુ ઉદાસ અને હતાશ રહેતા. તેમની વૃત્તિ અજ્ઞેયવાદ (agnosticism) તરફ વળવા લાગી હતી. એમનું શરીર પણ સારું ન હતું. માત્ર દૂધ પર રહીને એમણે શરીરનું વજન વધાર્યું અને ત્યાર પછી યોગનાં આસનો પણ કરતા. આથી, એમનું શરીર ઘણું સુધર્યું.

એ પૂજ્ય શ્રીમોટા અને મુ. શ્રી નંદુભાઈના સંસર્ગમાં આવ્યા. એટલે એમની માનસિક વેદના દૂર થઈ અને એમનામાં નવું ચેતન આવ્યું. એમના જીવને નવો વળાંક લીધો. અત્યાર સુધી એ મુખ્યત્વે ગાંધીજીના કર્મયોગમાં માનતા હતા, પણ હવે એમને કર્મ સ્થૂળ લાગવા માંડ્યું. એ ભક્તિયોગ અને જ્ઞાનયોગ તરફ વળ્યા.

શ્રી હેમંતભાઈને એમના પિતા તરફથી થોડી મિલકત વારસામાં મળી હતી અને આટલાં વર્ષોમાં એમણે થોડી રકમ બચાવી હશે. એટલે બધું મળીને એમની પાસે આશરે રૂપિયા ૧૨,૦૦૦/- હતા. એ બધી રકમ એમણે પૂજ્ય શ્રીમોટાને ચરણે ધરી દીધી અને એમનાં કામમાં સંપૂર્ણપણે જોડાઈ ગયા.

પૂજ્ય શ્રીમોટાએ ‘મનને’ અને ‘તુજ ચરણે’ એવાં બે આધ્યાત્મિક કાવ્યો લખ્યાં હતાં. તે બંને રચનાઓનું શ્રી હેમંતભાઈએ અંગ્રેજીમાં

ભાષાંતર કર્યું છે. પૂજ્ય શ્રીમોટાના જીવનપ્રસંગો વર્ણવતો બીજો ગ્રંથ ‘જીવનદર્શન’-Vision of Life Eternalનું પણ એમણે અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર કર્યું છે.

શ્રી હેમંતભાઈએ ઘણાં વર્ષો, ‘મહાદેવભાઈની ડાયરી’નું ગુજરાતીમાંથી અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર કરવામાં ગાળ્યાં. એના દળદાર આઠેક ગ્રંથો પ્રકાશિત પણ થયા છે.

સંસ્કૃતમાં શ્રી હેમંતભાઈએ ૨૦૦ જેટલા શ્લોકો લખ્યા છે, તેમાંના ૧૦૦ શ્લોકોનું ભાષાંતર મારાં પત્ની કુરંગી દેસાઈએ કર્યું, તેની જ આ પુસ્તિકા છે.

શ્રી હેમંતભાઈએ ગુજરાતીમાં પણ કવિતાઓ લખી હતી. પોતાની કવિતાઓને એમણે ‘રસહીન પુષ્પો’ એવું નામ આપ્યું હતું. કમનસીબે જે નોટબુકમાં એ કવિતાઓ લખાઈ હતી, એ નોટબુક ખોવાઈ ગઈ છે.

શ્રી હેમંતભાઈએ પૂજ્ય શ્રીમોટાનાં અનેક કાર્યોમાં સાથ આપ્યો છે. શ્રી હેમંતભાઈને પૂજ્ય શ્રીમોટા માટે અનહદ આદરભાવ હતો. જ્યારે નડિયાદમાં આશ્રમ બાંધવાની વાત આવી ત્યારે શ્રી હેમંતભાઈએ એમની બધી શક્તિ આશ્રમ બંધાવવામાં વાપરી, અને વેરાન સ્થળમાં એક પવિત્ર આશ્રમ થઈ ગયો. ત્યાં સાધકો માટે મૌનના ઓરડાઓ છે, જે અત્યાર સુધી ખાલી રહ્યા નથી.

પૂજ્ય શ્રીમોટા માટે અત્યંત આદર હોવા છતાં એવા ગાળા આવ્યા હતા કે જ્યારે આશ્રમજીવનનો શ્રી હેમંતભાઈની ભૂમિકા સાથે મેળ મળતો નહિ. અત્યંત સંવેદનશીલ હોવાને લીધે, તેવે વખતે આશ્રમમાં રહેવું તેમને યોગ્ય લાગતું નહિ, તેવે વખતે તેઓ રમણાશ્રમ, રામદાસ આશ્રમ, ઉત્કંઠેશ્વર, મંગલેશ્વર, કુંભકોણમ્ વગેરે ઘણાં સ્થળોએ રહ્યા, પણ તેવે સમયે તેમનું મુખ્ય આશ્રયસ્થાન

તેમનાં માતા સમાન મોટાં બહેનનું-એટલે કે મારાં માતૃશ્રીનું-ઘર રહેતું. મારા પિતાને પણ તેમના પ્રત્યે સ્નેહ હતો. અમારા સૌના સ્નેહાળ વડીલ તરીકે તેઓ ઘણાં વર્ષો અમારી સાથે રહ્યા હતા. મારાં બહેન સરલાદેવી તથા બનેવી પુરેન્દ્રભાઈ (કાકુભાઈ) સુણેવ ગામમાં રચનાત્મક કાર્ય કરતાં હતાં, તેમની સાથે પણ તેઓ રહેતા.

આશ્રમજીવન અપનાવ્યા છતાં તેમણે જ્યારે જ્યારે જરૂર પડી ત્યારે પોતાના બે ભાઈઓનાં કુટુંબ પ્રત્યેની ફરજ તત્પરતાથી બજાવી હતી.

શ્રી હેમંતભાઈએ એમનાં છેલ્લાં વર્ષો હરિ:ૐ આશ્રમ, નડિયાદમાં ગાળ્યાં. આજીવિકા માટે એમને સ્વાતંત્ર્ય સૈનિકનું પેન્શન મળતું. તેમાંથી પોતાના ખર્ચ પેટે એ આશ્રમને અમુક રકમ આપતા. આશ્રમના નિયામક શ્રી હરેશભાઈ અંગત રીતે તેમના પુત્ર જેવા બની રહ્યા અને તેમણે તેમની ખૂબ કાળજી રાખી.

એમના છેલ્લા દિવસોમાં શ્રી હેમંતભાઈ શાંત અને સ્વસ્થ રહેતા. એમની અંતિમ માંદગી ટૂંકી હતી. એટલે શારીરિક કષ્ટ બહુ ખમ્યા વિના એમણે ૮મી નવેમ્બર, ૧૯૯૫ને દિવસે દેહ છોડ્યો.

એમણે જ લખેલી લીટીઓ યાદ આવે છે.

*‘પ્રભુનાં વરદાનોમાં સુમૃત્યુ વર શ્રેષ્ઠ છે,
સ્વાતંત્ર્ય, સત્ય ને ન્યાય તે માટે મૃત્યુ ઈષ્ટ છે.’*

૪૦૧, ‘રામભવન’,

સતીશ દેસાઈ

છકો રસ્તો, ગુરુગંગેશ્વર માર્ગ,

ખાર (વેસ્ટ), મુંબઈ-૪૦૦૦૫૨

ફોન : (૦૨૨) ૨૬૦૪૯૮૬૩

તા. ૧-૫-૧૯૯૬

॥ हरिःॐ ॥
प्रकाशकीय

स्व. श्री હેમંતદાદાએ આ 'કૃપાયાચના શતકમ્' લગભગ સને ૧૯૫૫માં રચેલું અને એ કૃતિ શ્રીમતી કુરંગીબહેન દેસાઈ પાસે હતી. ભાઈ શ્રી રજનીભાઈ બર્માવાલાએ આ કૃતિ મેળવી આપી અને એ સાથે પૂજ્ય કુરંગીબહેને એનું સમશ્લોકી ગુજરાતી ભાષાંતર કરી આપ્યું.

સ્વ. શ્રી હેમંતદાદાએ પૂજ્ય શ્રીમોટાનાં પુસ્તકોનું સંપાદન કર્યું છે અને એમના કેટલાક ગ્રંથોનું પણ અંગ્રેજીમાં ભાષાંતર કર્યું છે, પણ તેમણે સંસ્કૃતમાં કાવ્ય રચના કરી હોય એવી કલ્પના પણ કોઈને ન આવે. સ્વ. શ્રી હેમંતદાદાને ભગવાનની નિરપેક્ષ કૃપાશક્તિ પર શ્રદ્ધા હતી, એમની દૃઢ માન્યતા હતી કે કૃપા જ મુખ્ય શક્તિ છે. એમના આયુષ્યના છેલ્લા દિવસોમાં તો એ કેવળ કૃપાના જ શરણે રહ્યા હતા, એ સૌ કોઈ જાણે છે.

આ 'કૃપાયાચના શતકમ્'નું પ્રકાશન એમની હયાતીમાં કરવાની ભાવના ફળી નહિ એટલો રંજ રહી ગયો. છેલ્લે એમને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરાયા ત્યારે શ્રી પ્રભુદાસ જાનીએ આ શતકમાંના પહેલા પચાસ શ્લોકો, કુરંગીબહેન દેસાઈએ કરેલા અનુવાદ સાથે ગાઈ સંભળાવ્યા હતા. સમશ્લોકી ભાષાંતર સાંભળી સ્વ. શ્રી હેમંતદાદાએ રાજીપો વ્યક્ત કર્યો હતો અને બોલ્યા હતા કે 'કુરંગીબહેને ભાષાંતર પણ સરસ કર્યું છે.'

ચાળીસ વર્ષ સુધી પોતાની કૃતિ વિશે સ્વ. શ્રી હેમંતદાદા કશું પણ બોલેલા નહિ. એમના એવા સંયમને આપણું મસ્તક નમી જાય છે.

પૂજ્ય કુરંગીબહેને ભાવવાહી સમશ્લોકી ગુજરાતી ભાષાંતર કરી આપ્યું, એ બદલ એમનો હૃદયપૂર્વક આભાર માનીએ છીએ. આ પ્રકાશનમાં એમનો સતત સહયોગ મળ્યો છે, એથી જ આ પ્રકાશન શક્ય બન્યું છે.

સૌ કોઈને આ પ્રકાશન ઉપયોગી લાગશે એવી શ્રદ્ધા છે.
મણિનગર, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૮

યશવંત પટેલ

॥ हरिःॐ ॥

निवेदन (बीज आवृत्ति)

पूज्य श्रीमोटा साथे आगवी रीते संकणायेल साथी स्व. डेमंतकुमार नीलकंठ कृपामार्गना प्रवासी હતા. તેઓશ્રીના જીવનમાં पूज्य श्रीमोटाએ જે જે પ્રકારની હૂંફ અને સહાય પ્રેરી હતી, તેનો ઉલ્લેખ પૂજ્ય શ્રીમોટાના તેમ જ પૂજ્ય ભાઈશ્રી નંદુભાઈનાં પ્રકાશિત લખાણોમાંથી મળી શકે છે.

પૂજ્ય શ્રીમોટાની કૃપા યાચતા કેટલાક શ્લોકો સંસ્કૃત ભાષામાં ‘કૃપાયાચના શતકમ્’ શ્રી નીલકંઠ દાદાએ રચેલા, પણ તેય ગુપ્તપણે. આવા શ્લોકો જ્યારે જાણકારીમાં આવ્યા ત્યારે તેમાંથી પસંદ કરાયેલ સો જેટલા શ્લોકોનો ગુજરાતી ભાષામાં ભાવાનુવાદ કુરંગીબહેન દેસાઈએ કર્યો હતો. તેની પ્રથમ આવૃત્તિ સને ૧૯૯૬માં શ્રી યશવંતભાઈ પટેલ, રહેવાસી મણિનગર, અમદાવાદ દ્વારા થઈ હતી.

પૂજ્ય શ્રીમોટાના સાથીદાર તરીકે શ્રી નીલકંઠ દાદાની સ્મૃતિને ચિરંજીવ રાખવાના એક નમ્ર પ્રયાસ તરીકે તેમ જ જિજ્ઞાસુ સ્વજનો તેનો આસ્વાદ માણી શકે એ ભાવનાથી પ્રથમ પ્રકાશકની ઉદાર અનુમતિથી ‘કૃપાયાચના શતકમ્’ની આ બીજી આવૃત્તિનું પ્રકાશન કરતાં અમો આનંદની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

આ પુસ્તકની મુદ્રણશુદ્ધિનું કાર્ય પૂરા સદ્ભાવપૂર્વક શ્રી જયંતીભાઈ જાનીએ કરી આપ્યું છે. ટાઈટલ ડિઝાઈનનું કાર્ય શ્રી મયૂરભાઈ જાનીએ કરી આપ્યું છે. આ પુસ્તકને પૂરા સદ્ભાવથી છાપી આપવાનું કાર્ય સાહિત્ય મુદ્રણાલયના શ્રી શ્રેયસભાઈ વિષ્ણુભાઈ પંડ્યાએ કરી આપ્યું છે. પૂજ્ય શ્રીમોટા પરત્વેના ભક્તિભાવથી પ્રેરાઈને આ સર્વેએ આ પ્રકાશનમાં આપેલા સહકાર બદલ, તે સૌના અમો ખૂબ ખૂબ આભારી છીએ.

આશા છે કે સ્વજનો આ પ્રકાશનને આવકારશે.

પૂજ્ય શ્રીમોટાનો ૧૧૨મો જન્મદિન
ભાદરવા વદ ચોથ, સંવત ૨૦૬૫
તા. ૪-૯-૨૦૦૯

ટ્રસ્ટીમંડળ,
હરિ:ૐ આશ્રમ,
સુરત

कृपायाचना शतकम्

□

रचयिता : हेमंतकुमार नीलकंठ

गुजराती अनुवाद : कुरंगी देसाई

કૃપાયાચના શતકમ્

શ્રેયોઽસ્તિ કસ્મિન્સુખમસ્તિ કસ્મિન્
જાનામિ કિંચિન્ન તદેવ જાને ।
ત્વમેવ તસ્માદ્ભવ મે નિયંતા
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૧

ક્યાં શ્રેય મારું ? સુખ મારું ક્યાં વા ?
હું જાણું કે ના ? નવ તેય જાણું,
તમે જ મારા બનજો નિયંતા,
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૧

યદસ્ત્યકાર્યં ક્રિયતે મયાતત્
કાર્યં ચ યત્તન્ન કરોમિ કિંચિત્ ।
આશાસ્પદં મે નહિ કિંચિદન્યત્
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૨

અકાર્ય જે હો, કરતો જ તે હું,
જે કાર્ય તે તો કદીયે કરું ના,
ના મારું આશાસ્પદ કાંઈ બીજું,
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૨

कामादिदोषैस्तु पराहितोऽहम्
धावन् रणात्ते शरणं प्रपद्ये ।
त्वमेव तस्माद्भव सारथिर्मे
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३

कामादि दोषोथी धवायेलो हुं,
युद्धेथी नासी शरणे हुं आव्यो,
तमे बचावो मुज सारथी थै,
तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. ३

प्रसीद याचे कृपया प्रसीद
कर्तुं कृपा शक्तिमती च सर्वम् ।
कृपां विना कार्यमशक्यमेव
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४

यायुं कृपाकाज, प्रसन्न थाओ,
कृपामहीं सर्व रही ज शक्ति,
कृपा विना कार्य न कोई शक्य,
तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. ४

दुःखं विना नास्ति सुखं कदाचित्
 तत्स्वीकृतं स्यात् मनसा कथंचित् ।
 तथापि काचिन्न हि में तितिक्षा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५

દુઃખો વિના ના સુખ પામતું કો,
 કેમે કરીને મનમાં સ્વીકાર્યું,
 થોડીય ના તોય ધરું તિતિક્ષા,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫

न सा कृपा या गुणिनां हि त्राता
 स्वतः बलेनैव हि ते कृतार्थाः ।
 या माहशानां तरणी कृपासा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६

ના એ કૃપા, સદ્ગુણી જે ઉગારે,
 ગુણીજનો તો સ્વબલે તરે સૌ,
 ઉગારતી જે મુજ શા, કૃપા તે,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૬

શ્લોકેન બદ્ધા મમ વાગિયં યા
 ક્રીડૈવ સર્વં મમ જલ્પનં વા ।
 ન કાઽપિ તસ્મિન્મમ સત્યનિષ્ઠા
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭

વાણી ગૂંથી આ મુજ શ્લોકમાંહી,
 ક્રીડા જ એ, સૌ મુજ જલ્પનો વા,
 ના કાંઈ તેમાં મુજ સત્યનિષ્ઠા,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭

વાણીવિલાસો ન હિ રંજતે ત્વામ્
 દૃષ્ટ્વાતિદમ્ભં કુપિતો ભવેસ્ત્વમ્ ।
 કાર્યં તતઃ કિમ્ ન હિ તત્તુ જાને
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૮

વાણીવિલાસો ન તને રિઝાવે,
 કોપે તું જોઈ બહુ દંભ તેમાં,
 તો જાણું ના હું, કરવું શું મારે,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૮

मानेऽपमाने नहि मे समत्वं
 प्रीतिश्च माने च घृणापमाने ।
 विना समत्वं न हि काऽपि शान्ति
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९

मानापमाने भुञ्ज ना समत्व,
 माने रीजुं, ना सहुं मानडानि,
 समत्व ना तो नहि शांति चित्ते,
 तेथी कृपाभां भुञ्ज केन्द्रिताशा. ८

बलं न देहे मनसोऽप्यशक्तिः
 वृत्तिस्सदा तामसिकी दृढा मे ।
 तपः कथं स्यात्किमहं करिष्ये
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १०

ना शक्ति देहे मनभांय ना ते,
 सदाय वृत्ति तमसे बरेली,
 करुं शुं हुं त्यां ? तप होय क्यांथी ?
 तेथी कृपाभां भुञ्ज केन्द्रिताशा. १०

कृपाकटाक्षाय   किमस्त्यशक्यम्
 सृष्टिःस्थितिर्नाशिदशा   हि   तेन ।
 कृपा   भवेत्किं   करणीयमन्यम्
 तस्मात्कृपायां   मम   केन्द्रिताशा ॥ ११

ना शुं अने शक्य कृपाकटाक्षे ?
 सृष्टि स्थिति नाश सलु करे ते,
 कृपा थर्ष ते पछी कें न आकी,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ११

मोहस्य   पाशेन   मतिस्तु   बद्धा
 मनस्तथा   संशयपङ्कमग्नम्   ।
 शक्तिश्च   ग्रस्ता   जरयाऽधुना   मे
 तस्मात्कृपायां   मम   केन्द्रिताशा ॥ १२

अंधार्थ बुद्धि मम मोहपाशे,
 ने चित्त छे संशयपंक डूब्युं,
 वृद्धत्वथी शक्ति सलु लशाई,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १२

आशा न काचित् महती हि मेऽस्ति
दानं सुदेयं मम कांक्षितं यत् ।
'पूर्णं हि शून्यं कुरु मां'नु याचे
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १३

धारुं न कोर्ष उर आश भोटी,
भागेलुं भारुं अधरुं न देवुं,
'मने करो शून्य' हुं अेम भागुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १३

सर्वोदयः स्यात्तु निजोदयेऽपि
आश्वासनं तत् सुधृतिं ददाति ।
अन्यः स्वधर्मो नहि मे च मन्ये
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १४

'आत्मोदये सर्वतणो विकास
थाये' लहुं सांत्वन अेम भानी,
भारो नथी अन्य स्वधर्म कोर्ष,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १४

अयं निजो वास्ति परो हि चायं
न सत्यभेदोऽयमिति श्रुणोमि ।
आत्मा स्वभावेन हि सर्वव्यापी
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १५

‘आ पारकुं छे’, ‘निजकेरुं आ छे’,
अवो घटे भेद न, अ सुष्ठुं में,
आत्मा स्वभावे करी सर्वव्यापी,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १५

अयं प्रलापो ह्यथवा विलापो
व्यर्थे भवेद्वा सफलो भवेद्वा ।
त्वयैव हि प्रेरितकार्यमेतत्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १६

भारा प्रलापो अथवा विलापो,
हो व्यर्थ, के सार्थक थाव सर्व,
आ कार्यं थातुं तव प्रेरणाथी,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १६

हन्मात्रभावं स्फुरितं भवेद्वा
वाणीविलासोऽस्तु न किंविदन्यत् ।
त्वयैव हि प्रेरितकार्यमे तत्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १७

स्फुर्युं सहुं हो उरना ज भावे,
हो मात्र वाणीतशो ज विलास,
जे हो, थयुं छे तव प्रेरणाथी,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १७

काव्यप्रशस्तिर्न हि मेऽस्ति हेतुः
कामस्य धर्मस्य धनस्य कापि ।
तव प्रसादस्य हि हेतुमात्रः
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १८

ना हेतु भारो कवितातशो, के,
धर्मार्थकामेय न वृत्ति भारी,
'प्रसन्न थाओ' बस ओ हुं भागुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. १८

ज्ञानं न मेऽस्ति प्रचुरं गिरायां
 शब्देषु च व्याकरणे तदल्पम्
 त्वयैव हि प्रेरितकार्यमेतत्
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १९

भाषातशुं ज्ञान न भारुं भारे,
 ना शब्द के व्याकरणेय ज्ञशुं,
 आ कार्य थातुं तव प्रेरणाथी,
 तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. १९

त्वयैव यत्प्रेरितमस्ति सर्वं
 तवैव तन्नास्ति ममेति जाने ।
 दर्पेण मूढो मम तत्तु मन्ये
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २०

जे सर्व थाये, तुज प्रेरणाथी,
 ते सर्व तारुं, नव भारुं, ज्ञशुं,
 तोये गशुं भारुं हुं दर्पमूढ,
 तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. २०

संसारजाले च शरीरजाले
 स्वभावजालैरिषुभिश्च विद्धः ।
 विच्छिन्नपक्षः पतितो हि हंस
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २१

संसारजाले, वणी द्देहजाले,
 स्वभावजाले शरथी विंधायो,
 पांथो कपाथि गथि हंसकेरी,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. २१

मलेन लिप्तं गृहजालबद्धं
 कामादिपङ्के के विपुले निमग्नम् ।
 कृपैव मां तारयितुं समर्था
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २२

धूणे विंधायो, गृहजालबद्ध,
 कामादिपङ्के पडियो ठिडे हं,
 तारी कृपाथी ज तारी शकाशे,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. २२

કૃપા સમર્થા નુ બલં પ્રદાતું
 સા નિર્બલં વૈ સબલીકરોતિ ।
 કૃપાબલં શ્રેષ્ઠબલં હિ સિદ્ધં
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૨૩

બલિષ્ઠ જે નિર્બલને બનાવે,
 એવી કૃપા માત્ર મને બચાવે,
 કૃપાતણું છે બલ શ્રેષ્ઠ નિશ્ચે,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૨૩

લક્ષ્મીબલં બુદ્ધિબલં તથૈવ
 શસ્ત્રાસ્ત્રસજ્જં ચ બલં રિપૂણામ્ ।
 કૃપાબલં તદ્વિફલી કરોતિ
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૨૪

લક્ષ્મીતણી કે મતિકેરી શક્તિ,
 શાસ્ત્રાસ્ત્ર સાધી રિપુકેરી શક્તિ,
 કૃપા થકી નિષ્ફળ સર્વ થાય,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૨૪

विद्याबलं चैव तपोबलं वा
इच्छाबलं बन्धुबलं तथाऽन्यत् ।
कृपां विना सर्वबलं वृथाऽस्ति
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २५

विद्यातशुं वा अण तापसोनुं,
ईच्छातशुं के अल मित्रकेरुं,
कृपा विना सौ अल अे नकामां,
तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. २५

जाने न धर्मं यदि वा कदाचित्
जाने तदा नास्ति मम प्रवृत्तिः ।
अस्यां दशायां मम का गतिः स्यात् ?
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २६

ना धर्मं ज्ञाशुं, कधी ज्ञाशुं तोये,
ते धर्मं ना आयरतो जराये,
आवी दशामां गति केवी थाये ?
तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. २६

यथा समुद्रे बहवस्तरंगाः
 केचिन्महान्तो लघवश्च केचित् ।
 सर्वे समानस्तु समुद्रदृष्ट्या
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २७

समुद्रमां केंक तरंग ठिठे,
 विशाण कोर्ध वणी कोर्ध नाना,
 समुद्र सारु सरभा सलुये,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. २७

प्रभावशाली सविता तथाऽपि
 यदावृतो सोऽपि हतप्रभावः ।
 जीवो तथा मेऽपि हतप्रभावः
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २८

आ सूर्य अत्यंत प्रभावशाली,
 ढंकाई, थातो अतिमंड शक्ति,
 मारो थयो निर्बण तेम श्रव,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. २८

अहं कुतघ्नो न सुखे स्मरामि
निन्दाम्यहं त्वां हितकारिदुःखे ।
कृपां विना नास्ति विवेकदृष्टि-
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ २९

कृतघ्नं ह्यं ह्यं स्मरुं ना सुखोभां,
निंदुं तने ह्यं हितकारी दुःखे,
कृपा विना क्यांथी विवेक दृष्टि ?
तेथी कृपाभां मुञ्च केन्द्रिताशा. २८

कृपां विना नास्ति कदापि योगः
प्रारम्भमध्यान्तकृपाऽनिवार्या ।
योगेन किं यत्र कृपा तव स्यात्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३०

कृपा विना योग नहि सधाय,
आरंभ मध्यांत कृपा ञ् मुष्य,
होये कृपा ज्ञे, पछी योग व्यर्थ,
तेथी कृपाभां मुञ्च केन्द्रिताशा. ३०

आशैशवात्   मातृविहीनबालो
 वनेषु वृक्षा इव वर्धितोऽस्मि ।
 यः कोऽस्मि वा सः कृपया तवैव
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३१

नानी वयेथी छुं छुं मातृहीन,
 भोटो थयो छुं वनवृक्ष जेम,
 जे छुं थयो ते छुं कृपाथी तारी,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३१

कृपा कदापीच्छति नैव किञ्चित्
 ज्ञानं न भक्तिं न च कर्मयोगौ ।
 स्वयंप्रवाहा करुणातरी सा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३२

कृपा न भागे कदी बीजुं कांई,
 न ज्ञान, भक्ति, नव कर्मयोग,
 स्वयंप्रवाहा करुणानी नौका,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३२

આશૈશવં   રોગમયં   વપુર્મે
 મનોરથા   મે   બહવસ્તુ   પૂર્ણાઃ ।
 કૃપાફલં   તન્નહિકિંચિદન્યત્
 તસ્માત્કૃપાયાં   મમ   કેન્દ્રિતાશા ॥ ૩૩

નાની વયેથી જ હું રોગ ગ્રસ્ત,
 મનોરથો તોય ફળ્યા જ મારા,
 કૃપા વિના એ નવ અન્ય કાંઈ,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૩૩

ક્વ જીવનં મે ક્વચ ભાવના મે
 ન સંગતિઃ કાઽપિ તયોસ્તુ મધ્યે ।
 સાધ્યા કથં સા નહિ તત્તુ જાને
 તસ્માત્કૃપાયાં   મમ   કેન્દ્રિતાશા ॥ ૩૪

ઉરે રહી જે મુજ ભાવના તે,
 આચારમાં ના ઊતરે જરાયે,
 સાધી શકું ના હું સુમેળ તેનો,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૩૪

‘सिद्धं मयेदं’ स्वबलाभिमाने
 वाणीं वृथां तां कथयन्त्यनेके ।
 सिद्धि प्रदाता न हि को विना त्वां
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३५

‘आ सिद्धि मारी’ वदता जनो कैं,
 ओ वाणी मिथ्या, अभिमानपूर्णा,
 ना तुं विना कोई ज सिद्धिदाता,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३५

यत्कार्यमासीत् बहुकालपूर्वम्
 करोम्यहम् तत् बहुकालपश्चात्
 निःसत्त्वभक्तिस्तु जराकृतेयम्
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३६

जे कार्य वहेलुं करवुं घटे ते,
 करुं छुं हुं तो बहु मोहुं निश्चे,
 वार्धक्यमांडी मुज भक्ति मोणी,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३६

यथा समाप्नोति सदा समुद्रः
पुण्यां नदीं वा मलयुक्तस्रोतस् ।
तथा कृपा सज्जनदुर्जनं वा
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३७

सभावी ले जेम समुद्र सर्वे,
नदी विशुद्धा जल वा अशुद्ध,
सभावती तेम कृपा सहुने,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३७

यथा समाप्ता हि सरित्समुद्रे
न ह्यस्ति तस्याः स्मरणावशेषः ।
एषा ममेच्छा मम सा गतिः स्यात्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३८

नदी थती सागरमां समाप्त,
ने पूर्वकेरी स्मृतिये रडे ना,
सरित्गति मारीय तेवी डोजे,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ३८

एको विचारस्तव रञ्जनार्थ
 भासीत् पुराणी मम भावना सा ।
 अन्यैर्विचारैस्त्वहमावृतो ऽस्मि
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ३९

વર્ષોથી મારી રહી ભાવના આ,
 'વિચાર હો એક જ ઈશગામી'
 અનેક તોયે ઊઠતા તરંગો,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૩૯

एको हि हेतुर्जनजीवनस्य
 आत्मानुभूतिर्मम मान्यताऽसीत्
 वृथा हि कालो मम याति किंतु
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४०

‘છે જીવને એક જ માત્ર હેતુ-
 આત્માનુભૂતિ’ - મુજ માન્યતા એ,
 છતાં નકામો મુજ કાળ જાય,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૪૦

काव्ये रसं पुष्यति नैव भक्तौ
तदा भयेन व्यथितोऽस्मि तेन ।
अन्यत् तु कुर्या किमहं न जाने
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४१

पोषाय छे आ रस काव्यकेरो,
ना भक्तिकेरो, हुं भूंजाउं अेम,
तोये न ज्ञशुं करुं शुं हुं बीजुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ४१

काव्यप्रवाहे ह्यवशं वहामि
ध्यानस्य कालेऽपि न तत्सुयोग्यम् ।
अन्यो न मार्गो शरणं विनासौ
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४२

वही रह्यो काव्यतशा प्रवाहे,
ने ध्यानकेरो यूक्तो ज काल,
ना मार्ग बीजो, शरशुं यहुं हुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ४२

अहंममत्वेन हि तस्करेण
राज्य तवेदं विजितं बलेन ।
जेतुं न शक्तिः परिपन्थिनं तं
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४३

ममत्वरूपी मुञ्जमांडी योर,
लेता ज ते छीनवी राज्य तारुं,
ज्जती शकुं ना स्वबले हुं अने,
तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. ४३

एको रसस्स्यात्तव मात्र भक्त्या
मासीत् पुराणी मम भावना सा ।
अद्यापि भक्तिर्व्यभिचारिणी मे
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४४

‘छोज्जे हरिनो रस मात्र अेक’,
वर्षोनी मारी छती भावना कैं,
ना भक्ति तोये दढ थाय यित्ते,
तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. ४४

યમાગમે કા મનસો દશા સ્યાત્
 જાનામિ તન્નાસ્મિ ભયેન તસ્માત્ ।
 ચિન્તાભૃતોઽહં શરણં પ્રપદ્યે
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૪૫

મૃત્યુની વેળા મન કેવું રે'શે,
 તે જાણું ના, ને ભય તેથી પામી,
 ચિંતાભર્યો હું શરણું જ માગું,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૪૫

કૃપા તવ સ્યાદ્યદિ તસ્ય નાસ્તિ
 ચિન્તા કદાચિદ્ ભવિતવ્યતાયાઃ ।
 કૃપા સમર્થા વિધિલેખનાશે
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૪૬

હોયે કૃપા તારી મળી જ જેને,
 ચિંતા ન તેને ભવિતવ્યતાની,
 કૃપાથી થાયે વિધિલેખ નાશ,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૪૬

आश्लिष्य मृत्युं त्यजति स्वदेहं
आनन्दपूर्णो विरलो जनोऽसौ ।
कृपा यदि स्यान्नहि दुर्लभं तत्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४७

आदिंगी मृत्यु त्यजता ४ देह,
आनंदथी को विरला ४ तेह,
होये कृपा जो, नव होहालुं अे,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ४७

ध्यानं कथं स्यान्न मनो वशं मे
भक्तिः कथं स्यात् हृदयं तु शुष्कम् ।
ज्ञानं तु शून्यं न च कर्मशुद्धि
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४८

क्यांथी धरुं ध्यान ? न काभू यित्ते,
क्यांथी करुं भक्ति ? उरे न भाव,
हुं शून्य ज्ञाने, नथी कर्मशुद्धि,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ४८

जानापि किञ्चिन्न कथं न केन
चाकर्षितोऽहं तु भवत्समक्षम् ।
अहैतुकी तत्र कृपा तव स्यात्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ४९

जाशुं न शाथी, वणी केवी रीते,
कोषे मने तारी समीप भेंथ्यो,
अहैतुकी तारी उशे कृपा अे,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ४८

शुद्धोऽसि बुद्धोऽसि निरञ्जनोऽसि
श्रुतं मया तत्र तु स्वानुभूतम् ।
ज्ञानं परोक्षं तु सदा निकृष्टं
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५०

‘निर्लेप तुं छे, वणी शुद्ध, बुद्ध’,
अेवुं सुष्ठुं मे, अनुभूति ना अे,
उत्कृष्ट ना होय परोक्ष ज्ञान,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ५०

અન્યા સ્પૃહા કાચિદપિ હ્યસેવ્યા
 દૃષ્ટં મમેદં ત્વિતિહાસ-દૃષ્ટયા ।
 યશો ધને વા બલમલ્પજીવિ
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૫૧

જોયું સદા મેં ઈતિહાસમાંહી,
 છે દ્રવ્ય, કીર્તિ, બલ, અલ્પજીવી,
 ને હું સ્પૃહા કોઈ ન એવી સેવું,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૧

મહાત્મનોઽપિ પ્રથિતઃ પ્રભાવઃ
 સમૃદ્ધવેગેન હિ કાલગ્રસ્તઃ ।
 તસ્માત્સુકીર્ત્યા કિમહં કરિષ્યે
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૫૨

મહાજનોનોય યશપ્રભાવ,
 થઈ જતો વેગથી કાલગ્રસ્ત,
 તો કીર્તિકેરીય મને સ્પૃહા શી ?
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૨

દીર્ઘાયુષા નૈવ મમાસ્તિ તોષો
 ગ્રાવાઽપિ દૃષ્ટો બહુ દીર્ઘજીવી
 એકં મયેષ્ટં હિ કૃપા તવ સ્યાત્
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૫૩

દીર્ઘાયુથીયે નવ તુષ્ટિ થાયે,
 દેખાય પહાણા બહુ દીર્ઘજીવી,
 હોજો મને ઈષ્ટ કૃપા જ માત્ર,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૩

અસ્તિત્વમાત્રેણ ભવેત્સદા સા
 શ્રેષ્ઠા હિ સેવેતિ દઢા મતિર્મે ।
 તલ્લક્ષ્યલાભો ન કૃપાં વિના સ્યાત્
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૫૪

અસ્તિત્વ માત્રે થતી જેહ સેવા,
 તે શ્રેષ્ઠ એવું નકી જાણું હું તો,
 તે લક્ષ્ય પામું ન કૃપા વિના હું,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૪

निजोदयं साधयति प्रकृष्टं
 परोदयः एव कृतोऽस्ति तेन ।
 अदृष्टसूत्रेण जगत्सुबद्धं
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५५

જે ઉચ્ચ સાધે નિજનો વિકાસ,
 નક્કી કરે તે પરનોય લાભ,
 અદૃષ્ટ સૂત્રે જગ બદ્ધ એમ,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૫

अहैतुकी ह्यस्ति कृपा सदैव
 न कारणैर्वा नियमैस्तु बद्धा ।
 मरुस्थले वर्षति मेघधारा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५६

અહૈતુકી હોય કૃપા સદાય,
 ના કારણો કે નિયમોથી બદ્ધ,
 જો, મેઘવૃષ્ટિ રણમાંય થાય,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૫૬

जगत्प्रवाहा बहुवेगवन्तो
 गर्जन्ति किं ते तु ? कुरु प्रवृत्तिम् ।
 तदस्त्यशक्यं प्रकृतेः स्वभावात्
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५७

जगतप्रवाहो बहु वेगवंता,
 गर्ज रद्या शुं ? 'करजो प्रवृत्ति',
 ते तो बने ना प्रकृति-स्वभावे,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ५७

काव्यप्रशस्तिर्नहि मेऽस्ति हेतु
 र्जगद्धितायापि न चास्य हेतुः ।
 प्रसन्नता स्यात्तव हेतुमात्र
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५८

ना काव्यथी कैं करवी प्रशस्ति,
 के लोक्कल्याण नथी ज हेतु,
 प्रसन्नता मात्र तमारी याहुं,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ५८

काव्यप्रशस्तेः किमहं करिष्ये
सा मृत्युकाले ह्युपयोगिनी किम् ।
निष्पापशुद्धं हृदयं तु वाञ्छ्यं
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ५९

शो लाभ थाये कविता कर्येथी ?
ते मृत्यु काले उपयोगी थाशे ?
निष्पाप ने निर्मल उर वांछुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ५८

आत्मैव बन्धुर्हृदि सोऽस्तु सेव्यः
किंवा शरण्यं तु गुरोः सुसेव्यम् ।
सत्यं न जाने किमहं करिष्ये
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६०

‘आत्मा ज छे बंधु’ उरे हुं सेवुं ?
किंवा गुरुने शरणे हुं शोउं ?
शुं सत्य ? मारे करवुं हवे शुं ?
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६०

आरुह्य यंत्रं तव माययैव
दृष्टं भ्रमन्तं तु जगन्समग्रम् ।
विना शरण्यं न हि कोऽप्युपाय-
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६१

मायातशा यंत्र परे यढीने,
श्लोउं लमन्तु जग आभुं हुं तो,
ना मार्ग भीश्लो, शरशुं ज याहुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६१

घोरं हि युद्धं न च बालकेलिः
कामादिशत्रून् सुलभं न जेतम् ।
विना शरण्यं न जयोऽस्ति शक्य
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६२

कामादि शत्रु शतवा न से'ला,
छे घोर संग्राम, न बालकीडा,
ओ कार्य साधे शरशुं ज तारुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६२

या काप्यपि स्यात् मम साधनेयम्
 निजा च सा स्याद्यदिवञ्चनैव ।
 विभिन्नभावैरहमस्मि मूढ
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६३

શું સર્વ છે આ મુજ સાધના ? વા,
 છે માત્ર એ આત્મા પ્રતારણા જ ?
 ભાવો વિરોધી કરતા જ મૂઢ,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૬૩

अन्ये समर्था बहवोऽपि सन्त
 स्त्वयेष्टकार्ये रमिताः सदाये ।
 कर्तुं न शक्नोमि ममैव कार्यं
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६४

અનેક સંતો જગમાં સમર્થ,
 તારા જ કાર્યે રત રાખતો તું,
 હું કાર્ય મારુંય કરી શકું ના,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૬૪

अहंममत्वस्य हि पूर्णनाश
 श्रानन्य प्रीतिस्त्वयि म सदा स्यात् ।
 लीनत्वमेव त्वयि याचनं मे
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६५

‘तारा प्रति डोय अनन्य प्रीति,
 संपूर्ण डो नाश ममत्वकेरो,
 ने लीन थाउं तुजमां हुं’ भागुं,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६५

सत्कार्यशक्तिं न हि वा प्रभुत्वं
 सिद्धि न याचे न हि वा विभूतिम् ।
 लीनत्वमेव त्वयि याचना मे
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६६

ना यायुं सत्कार्य, न यायुं सत्ता,
 ना यायतो सिद्धि, न वा विभूति,
 तारामही लीन थवा हुं यायुं
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६६

श्लोकैरसङ्ख्यै किमहं करिष्ये
 न स्वानुभूतिर्यदि तैर्मया स्यात् ।
 तत्र स्थितः शांकर-स्पष्टप्रश्न
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६७

‘असंख्य श्लोको रथीने करुं शुं,
 जो डोय अेमां नव स्वानुभूति ?’
 अे शंकरायार्यतणोय प्रश्न,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६७

ध्याने ममास्ति स्वस्वलनं हनेन
 ध्याने हि श्लोका हृदये स्फुरन्ति ।
 ध्यानाय यत्ना विफला भवन्ति
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६८

स्फुरंत अे श्लोक ज ध्यान टाणे,
 तेथी पडे ध्यानमडीय लंग,
 ने ध्यानना यत्न थता नकामा,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६८

तथापि सत्यं हि मयेदमुक्त
मानन्दकारि स्वखलनं ममेदम् ।
किं योग्यमेतद् नहि वा न जाने
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ६९

ने तोय, सायुं कहुं अटलुं हुं,
आनंद आपे स्थलनोय हैये,
न ज्ञाशुं अ योग्य गणाय के ना,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ६८

सदैव रक्षा सुकृता त्वयैव
कारागृहे निर्दयरक्षकेभ्यः ।
अन्यप्रसंगोष्विदमेव दृष्टं
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ७०

कारागृहे निर्दय रक्षाकोथी,
तें कीधी रक्षा मुज सर्व रीते,
अवुं बन्युं अन्य प्रसंगमांये,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ७०

કાલાઽસ્ત્વયં સોઽધિક શાન્તિહર્તા
 સર્વત્ર દષ્ટિઃ પતતિ હ્યશાન્તૌ ।
 કૃપાં વિના જીવનમસ્ત્યશક્યમ્
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૧

આ કાળ તો છે બહુ શાંતિહારી,
 જ્યાં જોઉં ત્યાં છે સઘળે અશાંતિ,
 કૃપા વિના જીવવું છે અશક્ય,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૧

‘અન્વિષ્ય ધામ પ્રથમં પ્રભોશ્ચ
 સર્વસ્ય લાભો હિ તતઃ’ શ્રુતં તદ્ ।
 અન્વેષણં સ્યાત્ તુ કથં ન જાને
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૨

‘તું શોધ પહેલાં પ્રભુકેરું ધામ,
 છે તે મહીં સર્વતણોય લાભ,’
 એ જાણું, શોધું શી રીતે ? ન જાણું,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૨

કાલોઽહં સો બહુદુર્ઘટોઽસ્તિ
ધર્મોઽપિ નષ્ટો દ્રવિણેન તેન ।
સર્વત્ર દૃષ્ટા દ્રવિણાસ્ય વાઙ્ઞ
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૩

આ કાળ શો દુર્ઘટ આજ દીસે,
ને નષ્ટ ધર્મ ધન લાલસાથી,
સર્વત્ર દીસે ધનકેરી વાંછા,
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૩

વ્યર્થા તુ ભક્તિશ્ચ તથૈવ સેવા
દ્રવ્યં યદિ સ્યાન્ન તયોસ્તુ પૃષ્ઠે ।
ધર્મસ્થલેઽપિ ત્વિદમેવ દૃષ્ટમ્
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૪

સેવા અને ભક્તિ ગણાય વ્યર્થ,
જો દ્રવ્ય હોયે નવ તેની સાથે,
ધર્મસ્થલેયે દીસતું જ આવું.
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૪

‘આશા ફલસ્યાસ્તિ સદા હિ વર્જ્યા’
શ્રુતં મયા તત્પઠિતં ચ વાક્યમ્ ।
અર્થો સુગમ્યો ન તુ ભાવના સા
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૫

‘છે વર્જ્ય નિત્યે ફલકેરી આશા’,
મેં સાંભળ્યું છે, વળી વાંચ્યું વાક્ય,
છે અર્થ સહેલો, પણ ભાવના ક્યાં ?
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૫

ક્ષુરસ્ય ધારા નિશિતા દુરત્યયા
દુર્ગ પથસ્તત્કવયો વદન્તિ ।
ભયંકરં તત્ ચશ્રુતં મયાઽસ્તિ
તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૭૬

અધ્યાત્મનો દુર્ગમ પંથ કેવો,
જ્ઞાની કહે એ અસિધારનૃત્ય,
મેંયે સુણી એ ભયકારી વાત,
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૭૬

कोऽहं न जाने कुत आगतोस्मि
का मे दशा स्याच्च परं न जाने ।
इदं हि सर्वं बहु दुर्गमं मे
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ७७

हुं कोश ? आव्यो कहींथी ? न ज्ञाशुं,
भारी दशा केवी थशे न ज्ञाशुं,
आ सर्व लागे अधरुं धशुं ज,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ७७

प्रत्युत्तरा सन्ति श्रुतास्तथापि
सर्वं वृथा स्वानुभवं विनाऽस्ति ।
कृपां विना स्वानुभवोऽपि नास्ति
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ७८

प्रत्युत्तरो में सुशिया अनेक,
वृथा सहु ते अनुभूति हीन,
कृपा विना ना अनुभूति थाय,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ७८

सत्यं तवालंबनमेव ज्ञात्वा
त्यक्ता हि काचित् जगतोऽस्य रीतिः ।
आधारहीनोऽस्मि कृपां विना हि
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ७९

तारुं ज आलंबन सायुं ज्ञाणी,
त्यञ्च कंठं आ जगदेरी रीति,
आधार कोठं न कृपा सिवाय,
तेथी कृपामां मुञ्च केन्द्रिताशा. ७९

सत्यं तवालंबनमेव ज्ञात्वा
त्यक्तं मयाऽलंबनमेव सर्वम् ।
अन्यं हि शास्त्रस्य तथा गुरुणां
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८०

तारुं ज आलंबन सायुं ज्ञाणी,
में अन्य आलंबन सर्व छोड्यां,
आधार ना शास्त्रतज्ञो गुरुनो,
तेथी कृपामां मुञ्च केन्द्रिताशा. ८०

सत्यं तवालंबनमेव ज्ञात्वा
त्यक्तं मया कीर्तिधनादि सर्वम् ।
आशा विना त्वां मम काऽधुनास्ति ?
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८१

तारुं ज आलंबन सायुं ज्ञाशी,
में कीर्ति ने द्रव्य अधुंय छोऽयुं,
तारा विना कोनी करुं हुं आश ?
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८१

इदं हि सर्वं न मयाकृतं तत्
त्वया कृतं मे हृदयस्थितेन ।
त्याज्यो त्वयाऽहं न कदापि तस्मात्
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८२

आ कांई कीधुं नव में, हुं ज्ञाशुं,
उरे छुपाई करतो तुं सर्व,
छोडीश ना तेथी मने कदापि,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८२

આજ્ઞા ગુરૂણામવિચારણીયા
 ક્ષુતં મયા તન્ન કૃતં તથાપિ ।
 હૃદિ સ્થિતસ્ત્વં તુ મમ પ્રમાણમ્
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૮૩

‘આજ્ઞા ગુરુની અવિચારણીયા’,
 મેં સાંભળ્યું, તોય ન આચર્યું તે,
 હૃદે રહ્યો તું ગુરુ નિત્ય મારો,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૮૩

મનુષ્યયત્નશ્ચ કૃપા પ્રભોશ્ચ
 સૂત્રં ન માન્યં તુ મયા કથંચિત્ ।
 કૃપાં વિના ક્વાસ્તિ મનુષ્યયત્નઃ ?
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૮૪

‘મનુષ્યનો યત્ન, કૃપા પ્રભુની’,
 મને ન એ વાક્ય રુચ્યું કદાપિ,
 કૃપા વિના યત્ન બને જ ક્યાંથી ?
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૮૪

स्थितो यदाहं तव वायुयाने
तथापि शीर्षे किमहं वहामि ? ।
भारो ममायं ? न हि तत्तुजाने
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८५

विमान तारामर्डी स्थान पामी,
माथे वहुं हुं मुजभार शाने ?
ज्जशुं न कांई, समजुं न कांई,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८५

निवासशून्ये हि गृहे त्वदीये
वसन्ति दुष्टा बहवोऽपि चोराः ।
निष्कासितुं तान्नाहि कापि शक्ति-
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८६

आ देह जेमां न निवास तारो,
कें दुष्ट योरो त्यर्डी छे भराया,
काढी मूकुं केम ? न ते हुं ज्जशुं,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८६

मनो ममेदं बलवद् दृढं च
 त्वभ्यासवैराग्यद्वये तु मन्दम् ।
 कृपां विना मे नहि कोऽप्युपाय
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८७

આ ચિત્ત મારું દૃઢ ને બલિષ્ઠ,
 અભ્યાસ વૈરાગ્યમહીં જ મંદ,
 કૃપા વિના અન્ય નહિ ઉપાય,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૮૭

सर्वं हि ब्रह्मेति मतेन किं स्यात्
 अनन्यभक्तिस्तु सदाऽनिवार्या ।
 ज्ञानाय तस्मैः, बहु दुर्लभा सा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८८

‘આ સર્વ છે બ્રહ્મ’ વિચારથી શું ?
 અનન્ય ભક્તિ અનિવાર્ય નિત્યે,
 એ જ્ઞાન સારું, પણ તે ન સહેલી,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૮૮

विस्मृत्य धर्मं च पथच्युतोऽहम्
 दिशो न जाने न लभे च शर्म ।
 आहूयमां त्वां प्रति कर्ष कृष्ण !
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ८९

हुं धर्मं भूल्यो पथथी यण्यो हुं,
 दिशा न ज्ञाशुं, नव पामुं शांति,
 मने तमारी भणी भेंयी ल्योने !
 तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. ८९

कलौयुगे तत्र व दुष्टकाले
 सत्यस्य पन्थाः खलु कष्टसाध्यः ।
 स्वभावतश्चापि च दुर्गमः स
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९०

मनुष्यने दुर्गम सत्यपन्थ,
 विशेष ते दुर्घट आज्जा थातो,
 आ दुष्ट, घेरा कलिकालमांही,
 तेथी कृपामां मुञ्ज केन्द्रिताशा. ९०

कलौयुगे   देशविपत्तिकाले
 दुःखे न त्रस्ता हि प्रजास्तथाऽहम् ।
 कृपां विना नास्ति हि कोऽप्युपाय
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९१

विपत्तिघेर्या   कलिकालमांडी,
 प्रजा थती त्रस्त, छुं छुंय त्रस्त,
 उपाय कोई न कृपा सिवाय,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८१

तत्त्वात्मकं   स्याद्यदि काव्यमेतत्
 तथापि तेनापि न कापि तुष्टिः ।
 आत्मा न लभ्यो बहुना श्रुतेन
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९२

आ काव्यमां ज्ञे रहुं तत्त्वज्ञान,
 संतोष तेथी मुजने न थाय,
 आत्मा मणे ना बहु ज्ञानथीये,
 तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ८२

दृष्टा जगत्यां बहवोऽपि लोकाः
ये पंडिता वा कवयोऽपि सन्ति ।
चरन्ति खे किन्तु मतिः पृथिव्यां
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९३

जोया जगे आ जन कें धशेरा,
जे पंडितो ने कविओय डोय,
उडे नभे, यित्त रहुं धराभे,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ९३

अन्ये च दृष्टा न हि पण्डिता ते
तथापि ते सन्त्यनुभूतिलब्धाः ।
तेषां विना सन्ति न केऽपि धन्याः
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९४

ने अन्य जोया, नथी पंडितो ते,
डोये छतां ते अनुभूति प्राप्त,
तेओ विना अन्य न कोई धन्य,
तेथी कृपामां मुज केन्द्रिताशा. ९४

व्यर्थ हि तद्यल्लિखિતં મયાઽત્ર
 યદ્યાત્મલાભો ન ભવેદનેન ।
 કૃપાં વિના સોઽપિ કુતઃ કદાપિ
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૧૫

છે વ્યર્થ મારું સઘળું લખ્યું આ,
 જો આત્મબુદ્ધિ પ્રગટે ન એથી.
 કૃપા વિના તેય બની શકે ક્યાં ?
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૯૫

ઇચ્છામિ મૌનં ન ચ વાગ્વિલાસ
 સ્ત્વયૈવ બીજં મયિ રોપિતં તત્ ।
 બીજં તુ શુષ્કં મદ મોહતાપે
 તસ્માત્કૃપાયાં મમ કેન્દ્રિતાશા ॥ ૧૬

તેં બીજ મૂક્યું મુજ ચિત્તમાંહી,
 તેથી ગમે મૌન ન વાગ્વિલાસો,
 સુકાયું છે તે મદ મોહતાપે,
 તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા. ૯૬

अहम् विनाशाय न पोषणाय
 श्लोकाः स्फुरेयुर्मति मे सदास्ति ।
 मदस्य वृद्धिश्च तथापि दृष्टा
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९७

‘अहम्’ न थाजो कदी पुष्ट यित्ते,
 आ श्लोकथी, ष्युं अहम् विनाश,
 तोये थती क्पांक ‘अहम्’नी वृद्धि,
 तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. ९७

व्यर्थं सुखं सर्वमिदं कवेस्तु
 स्वरूपलाभो यदि नास्ति तेन ।
 पश्यामि किं ? मात्र ममत्ववृद्धि
 तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९८

छे व्यर्थं संतोष कवित्वकेरो,
 स्वरूप लाभे विरमे न जो अे,
 छतां दीसे शुं ? अत्तिमानपूर्ति,
 तेथी कृपाभां मुज केन्द्रिताशा. ९८

सन्तः महान्तः पुरुषार्थवीरा
स्तेषां बलं क्व ? त्वबलं मम क्व ? ।
बलाबलं मे त्वयि केवलाशा
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ ९९

संतो, महंतो, पुरुषार्थ वीरो,
क्यां ऐनी शक्ति ? मुञ्च क्वां अशक्ति ?
छे मारी शक्ति तुञ्च आशमांडी,
तेथी कृपामां मुञ्च केन्द्रिताशा. ८८

बालस्तवायं भवभीतियुक्तः
भीतस्य कस्यापि न शान्ति लाभः ।
त्राहि त्वमेवैति हि याचना मे
तस्मात्कृपायां मम केन्द्रिताशा ॥ १००

आ बाल तारो भवभीतियुक्त,
छे भीक त्यां शांति मणे ञ्च क्वांथी ?
तारो तमे ऐ भवभीतिमांथी,
तेथी कृपामां मुञ्च केन्द्रिताशा. १००
॥ हरिःॐ ॥

॥ હરિ:ૐ ॥

આરતી

ૐ શરણચરણ લેજો, પ્રભુ શરણચરણ લેજો,
પતિત ઉગારી લેજો (૨) કર ગ્રહી ઉર લેજો. ...ૐ શરણ.

મનવાણીના ભાવો, કર્મ વિષે ઊતરો, પ્રભુ (૨)
મન, વાણી ને દિલને (૨) કૃપાથી એક કરો. ...ૐ શરણ.

સર્વ મળેલાં સાથે, દિલ સદ્ભાવ ઊગો, પ્રભુ (૨)
છો અપમાન થયાં હો (૨) ત્યાંયે ભાવ બઢો. ...ૐ શરણ.

નિમ્ન પ્રકારની વૃત્તિ, ઊર્ધ્વગમન કરવા, પ્રભુ (૨)
પ્રભુકૃપાથી મથાજો (૨) ચરણશરણ ગ્રહવા. ...ૐ શરણ.

મનના સકળ વિચારો, પ્રાણતણી વૃત્તિ, પ્રભુ (૨)
બુદ્ધિતણી સૌ શંકા (૨) ચરણકમળ ગળજો. ...ૐ શરણ.

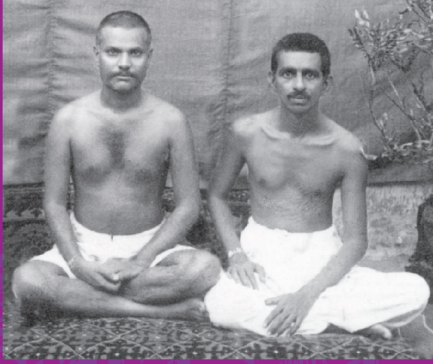
જેવા દિલ હોઈએ પ્રભુ, તેવા દેખાવા, પ્રભુ (૨)
મતિ મુજ ખુલ્લી રે'જો (૨) સ્પષ્ટ જ પરખાવા. ...ૐ શરણ.

દિલમાં કંઈક ભર્યું હો, તે થકી બીજું ઊલટું, પ્રભુ (૨)
કદી પણ મુજથી ન બનજો (૨) એવી મતિ દેજો. ...ૐ શરણ.

જ્યાં જ્યાં ગુણ ને ભાવ, દિલ ત્યાં મુજ ઠરજો, પ્રભુ (૨)
ગુણ ને ભાવની ભક્તિ (૨) દિલ મુજ સંચરજો. ...ૐ શરણ.

મન, મતિ, પ્રાણ પ્રભુ ! તુજ ભાવ થકી ગળજો, પ્રભુ (૨)
દિલમાં તુજ ભક્તિની (૨) છોળો ઊછળજો. ...ૐ શરણ.

-શ્રીમોટા

(શ્રી હેમંતકુમાર નીલકંઠ શ્રીમોટા સાથે)

હોયે કૃપા તારી મળી જ જેને,
ચિંતા ન તેને ભવિતવ્યતાની,
કૃપાથી થાયે વિધિલેખ નાશ,
તેથી કૃપામાં મુજ કેન્દ્રિતાશા.

- હેમંતકુમાર નીલકંઠ

કૃપાયાચના શતકમ્, બી.આ., પૃ.૩૫